Memo Managementteam Leerplicht

Van	5.1, 2, e 5.1, 2, e
Aan	MT Leerplicht
Datum	28 mei 2026
Onderwerp	Vrijstelling 5 onder b

Aanleiding/probleemstelling
De Hoge Raad heeft op 1 mei jl. uitspraak gedaan in een zaak rondom een vrijstelling 5 onder b. In het arrest is de Hoge Raad van oordeel dat met betrekking tot openbare scholen alleen nog met succes een beroep kan worden gedaan op de vrijstellingsgrond als komt vast te staan dat het onderwijs op alle openbare scholen binnen redelijke afstand van de woning, voor zover dat onderwijs godsdienstig, levensbeschouwelijk of maatschappelijk van aard is, niet plaatsvindt op een objectieve, kritische en pluralistische manier. Arresten van de Hoge Raad zijn een uitleg van de wet en moeten gevolgd worden door gemeenten in hoe zij de wet uitvoeren.

Ingrado, OCW en het landelijke OM hebben nog geen officiële richtlijn gegeven hoe hiermee om te gaan. In een vorig MT is afgesproken uiterlijk 28 mei te besluiten, ongeacht of er een landelijke richtlijn is, hoe Amsterdam invulling geeft aan het arrest.

Beslispunten Managementteam Leerplicht:
1. In te stemmen met het behandelen van eerste kennisgevingen 5 onder b conform het arrest van de Hoge Raad
2. In te stemmen met het sturen van uitstelbrieven conform het format van Ingrado voor herhaalde kennisgevingen voor de vrijstelling 5 onder b
3. In te stemmen met het concept werkproces (zie bijlage)
4. Wanneer nodig een standpunt in te nemen over de prioritering van werkzaamheden.

Toelichting/achtergrondinformatie

1. **Vrijstellingen voor kinderen die vijf jaar worden**

Het voorstel is dat Leerplicht Amsterdam de kennisgevingen die voor het eerst worden ingediend (in de praktijk: voor kinderen die vijf jaar worden) en die nog niet door ons behandeld zijn, conform het arrest van de Hoge Raad gaan behandelen. Dit betekent dat er weer een inhoudelijke toetsing door de leerplichtambtenaar zal plaatsvinden als de kennisgeving voldoet aan de formele eisen. Deze inhoudelijke toetsing wordt concreet ingevuld door na te gaan of er een openbare basisschool binnen redelijke afstand (6 kilometer) van het geregistreerde woonadres van het kind is. Als dit het geval is en ouders ook niet feitelijk hebben onderbouwd waarom deze openbare basisschool niet voldoet aan de eis dat kennisoverdracht van kennis en informatie plaatsvindt op een objectieve, kritische en pluralistische manier, worden de ouders/verzorgers geïnformeerd dat de vrijstelling niet tot stand komt én dat

ouders/verzorgers het kind binnen 2 weken nadat het kind 5 jaar is geworden, ingeschreven moeten hebben op een school.

Het voorstel is tevens om ouders niet meer standaard tijdens behandeling van de kennisgeving uit te nodigen voor een gesprek. We benoemen alleen in onze reactie dat ouders contact kunnen opnemen als zij een gesprek willen. Het eerdere doel van het uitnodigen van ouders was om hen te bewegen toch hun kind op een school in te schrijven in het kader van leerrecht, omdat de meeste kennisgevingen leidden tot vrijstelling. Met het arrest van de Hoge Raad zal dit waarschijnlijk nietlanger het geval zijn en heeft een gesprek vanuit leerrechtperspectief weinig toegevoegde waarde. Het niet standaard uitnodigen voor een gesprek verlicht tevens de werkdruk voor de specialisten vrijstelling 5 onder b. Wel hebben ouders recht op een gesprek indien zij dit wensen.

Mocht er een kennisgeving binnenkomen waarbij de leerplichtambtenaar twijfelt of de openbare scholen in de buurt voldoen aan hoe de Hoge Raad haar arrest heeft geformuleerd, dan legt de leerplichtambtenaar dit voor binnen het wekelijkse casuïstiekoverleg en besluiten we daar hoe om te gaan met de kennisgeving. Hierdoor krijgen we tevens in beeld of er uitzonderingen zijn op dit arrest. Waar nodig wordt opnieuw aan het MT voorgelegd hoe hiermee om te gaan.

Na akkoord van het MT zal K&I met spoed een format (brief) voor niet in behandeling nemen kennisgeving maken conform het besluit van het MT en het arrest van de Hoge Raad.

2. **Herhaalde kennisgevingen vrijstelling 5 onder b**

We stellen voor aan het MT om ouders die een herhaalde kennisgeving 5 onder b hebben ingestuurd en die nog niet zijn behandeld, een uitstelbrief te sturen conform het voorbeeld van Ingrado. Na besluit van het MT zal K&I hier met spoed een Amsterdamse versie van maken.

Tevens is het voorstel om uiterlijk tijdens het MT van 18 juni een besluit te nemen hoe om te gaan met herhaalde aanvragen. Mocht er eerder een landelijke richtlijn komen, dan wordt het besluit eerder voorgelegd.

3. **Aantallen en prioritering werkzaamheden**

Huidige openstaande kennisgevingen

Team	**Datum ontvangst**	**Herhaald of eerste**	**Stand van zaken**
Oost/ZO	6/5/2026	Herhaalde	ouders moeten nog gemaild worden. On hold vanwege uitspraak rechter
Oost/ZO	6/5/2026	Herhaalde	ouders moeten nog gemaild worden. On hold vanwege uitspraak rechter
Oost/ZO	6/5/2026	Herhaalde	ouders moeten nog gemaild worden. On hold vanwege uitspraak rechter
Oost/ZO	9/5/2026	Eerste	nog niks mee gebeurd

Oost/ZO	7/5/2026	Eerste	nog niks mee gebeurd/ in 2027 leerplichtig
West	21/4/2026	Eerste	On hold gezet
West	6/5/2026	Herhaalde	On hold gezet
West	20/5/2026	Herhaalde	On hold gezet

Info over aantallen vanuit K&I en Noord volgt waar mogelijk nog.

Verzoek is aan de teammanagers om aan te geven of hun specialisten voldoende tijd/capaciteit hebben om binnen de geldende termijnen de behandelingen voor eerste kennisgevingen te kunnen doen dan wel de uitstelbrieven kunnen sturen voor herhaalde kennisgevingen. Mocht daar een knelpunt verwacht worden, dan is het verzoek aan het MT om af te spreken hoe het werk anders verdeeld/geprioriteerd kan worden.

Informatie en standpunt van Ingrado en G4
Ingrado heeft aangegeven dat dit arrest concreet betekent dat openbaar onderwijs in principe altijd voldoet, tenzij onderwijs op desbetreffende openbare school niet op een objectieve, kritische en pluralistische manier invulling krijgt óf als er zich geen openbare school binnen redelijke afstand van hun woning bevindt. Nieuwe beroepen moeten volgens Ingrado langs deze lat worden gelegd. Een uitspraak door de Hoge Raad, als hoogst rechtsprekende rechter, moet gevolgd worden, zowel door de gemeente als door het Openbaar Ministerie. Ingrado en het Openbaar Ministerie beraden zich, in afstemming met VNG en OCW, over de vraag hoe kan worden omgegaan met al verleende vrijstellingen. Zij geven aan zich bewust te zijn van de datum van 1 juli die snel dichterbij komt en doen er alles aan om op zo kort mogelijke termijn met nadere informatie te komen. Hoewel wij als gemeente niet verplicht zijn om deze afstemming af te wachten alvorens de conclusies van het arrest door te voeren in de werkwijze, is medewerking van het OM nodig is om opgemaakte processen-verbaal daadwerkelijk een vervolg te kunnen geven. Immers heeft het OM vorig jaar aangegeven geen zaken meer in behandeling te nemen waarbij het gaat om inhoudelijke toetsing van kennisgevingen artikel 5 sub b, vanwege de landelijke verschillen in aanpak tussen gemeenten.

Gemeente Den Haag heeft inmiddels aangegeven alle aanvragen cf het arrest te behandelen. Utrecht en Rotterdam wachten de landelijke richtlijn af.

Vervolg en communicatie naar de organisatie

- In de week van 1 juni stelt K&I een format op voor niet in behandeling nemen kennisgeving cf arrest Hoge Raad en een Amsterdamse versie van de uitstelbrief Ingrado
- In de week van 1 juni is een overleg gepland met de sub b specialisten om besluit MT toe te lichten en door te spreken
- Mededeling in de maandstart van 2 juni doo 5.1, 2, e
- Tot de zomervakantie wekelijks casuïstiekoverleg met de sub b specialisten, 5.1, 2, e 5.1, 2, e en wanneer nodig 5.1, 2, e
- 5.1, 2, e belt/mailt het Amsterdamse OM

Afgestemd met:

- 5.1, 2, e K&I

Meegezonden bijlages

- Bijlage 1: format Ingrado uitstelbrief
- Bijlage 2: concept werkinstructie